

izraža, ponavljajo se še tudi v naših dneh do mala z istimi besedami, vedno pa v istem duhu. Ugovori proti komunizmu se popolnoma tako sedaj pobijajo, kakor sta jih Marx in Engels v svojem manifestu. Zgodovinski materijalizem je še vedno temelj komuniškim idejam. V kritiki ima krepko, jasno besedo; v pozitivnih trditvah pa kratke stavke brez dokazov, katere treba torej samo verjeti: samo publike, če si jih bližje ogledaš. Ako samo kritikuješ družabne razmere, s tem pač še nisi dokazal, da ni

nobene stalne resnice, da ni bistvenega razločka med duhom in telesom, da ni večno veljavnih нравnih in pravnih načel.

Materijalizem je v družboslovju učil že Owen. Marxu in Engelsu gre le žalostna zasluga, da sta ta materijalizem dejanski postavila za podlago proletarskemu gibanju. Ona dva sta delovala v tem zmislu zlasti s svojimi spisi; živahni agitator Ferdinand Lassalle (tudi žid) je pa na tisoče delavcev s svojo zgovorno besedo pridobil za njune nauke. (Dalje.)

Književnost.

Slovenska književnost.

Knjige družbe sv. Mohorja za l. 1898.

Slovenske večernice. 51. zv. — Vsebinska „Večernica“ je letos mnogovrstna. Prvo mesto zavzema življenjepis dr. J. Muršeca. Gospod Vrbanov je vaje peresa. Slika Muršечеve nam je jasna, njegovo življenje in delovanje leži pred nami v pričujočem življenjskem kotlo. Vidi se, da je vodilo pisatelju pero spoštovanje, ljubezen do rajnika. Moralizovanje samo je tako vpleteno v dejanje, da ni prav nič vsiljivo. Iz življenjskega moremo razbrati skoro celo vzgojeslovje. Tudi dovtipov in šal nahajaš v spisu dovolj. Dolgočasiš se nikakor ne, čitajoč sestavek, kar se ti sicer zgodi pogosto, če bereš spise te vrste. Kar se tiče jezika, bi pripomnili, da se dobé tu pa tam neslovenske skladnje (n. pr. nastopiti k o m u itd.). Včasih bi bil na mestu gen. partitivus mesto akuzativa (. . . je preskrbel dobre knjige, hrano). Redko gostoljuben se pravi malo kdaj gostoljuben, ne pa izvanredno, kar je hotel gospod pisatelj reči. Trpne oblike niso prikladne vselej, ker nastane po njih pogosto nezmisel, ali pa nemčizen (spomenik, ki se mu je postavil). „Sin slabega zdravja“ ni dobra konstrukcija.

„Strašen božični večer“, spisal Žaljski. Splošno moramo pripomniti, da pisatelji, ki pišejo povesti za družbo sv. Mohorja, mislijo, da je za preprosto ljudstvo vse dobro, naj bo že tako ali tako. Zato izbirajo predmete, slike, s katerimi hočejo ganiti srce, na tehniko pa navadno prav malo pazijo. Da spada v vrsto takih pisateljev tudi gosp. Žaljski, nam ne more nihče oporekati. K povesti sami nimamo drugo opomniti, kakor da je preveč slučajnosti v nji, preveč prerokovanja in sicer takega, ki se tudi dosledno izpolni, da je preveč

postranskih rečij, katere glavno sliko potemnjujejo in kosajo. Neverjetno je, da bi se Samotnež zadovoljil s kratkim odgovorom žene, katera mu neče povedati resnice, zadovoljil, pravimo, na večer, ko je prišel iz Amerike čez leta. Drugih neverjetnostij ne bomo omenjali. Neslovensko je reči: „samo zaspati se ne sme . . . če se ima kaj na strani“, ker ta se ni nič drugega kakor nemški *man*. Istotako ne pravimo Slovenci: „veljavo pokladati“.

„Blaga srca“ nas ne zadovoljujejo povsem. Sicer prav lična idila s prelepimi epizodami (n. pr.: Anka v postelji), a dejanje je tako nekam od slučaja zavisno. Narod dobro vprašuje: „Pa da mu je ravno Anka prišla nasproti?!“ Oblika je lična, verzi polni in zvonki.

Gospod F. S. Šegula naj nam napiše še več zgodovinskih povestij. Kristusovo dobo je dobro proučil. Neverjetno v „Temi in luči“ se nam zdi, da bi se dejanje istim potem nadaljevalo po dveh letih, kjer je prej jenjalo. Saj v dveh letih (in to v letih učenja Kristusovega!) se je moralo dokaj izpremeniti.

Ideja povesti „Na Vrbovju“ je srečno izbrana, a uprizorjena ni dobro. Slabe posledice bi se morale pokazati tudi v svojih razvojih, ne pa samo njih končni nastop. Skala je slabo zadet. Njegov značaj ni resničen, vsaj v drugem delu ne . . . In tudi gosp. Kodra moramo vprašati, zakaj je ravno Skala imel tako srečo na tujem? Zato, da je potem tako idealno razsipaval sosedom?

H koncu nam podajajo „Večernice“ še narodno pripoved o „Steklenem mostu“, katera se nahaja med ljudstvom v mnogih variantah.

Če sodimo „Večernice“ splošno, moramo reči, da so v obče dobre, a treba tu pa tam marsikaj zboljšati, da bomo z njimi zadovoljni. *Rado Kósar*.